

ناساندنى كىتاب:

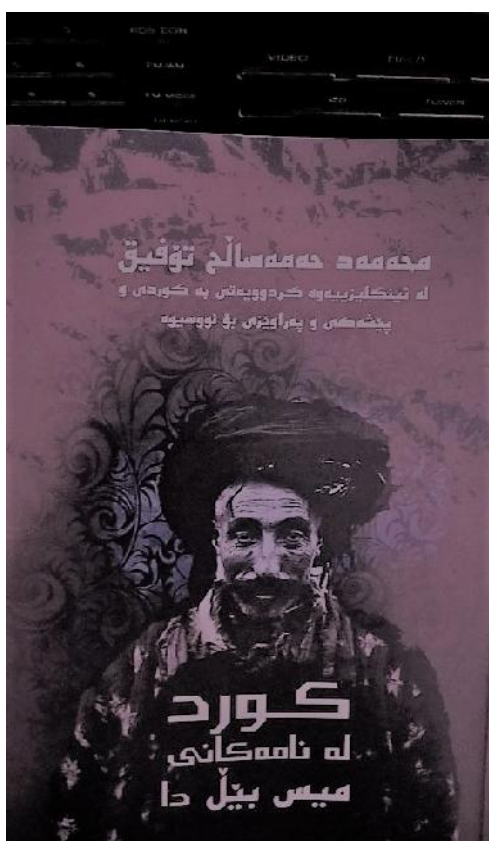
كورد له نامه كانى ميس بيل دا

و. له ئىنگلىزىيەو مەمەد سالىح توفىق

بلاوكراوهى، ناوهندى توپىژىنەوھى ميژوويى جەمىل روژبەيائى ھەلو بەرزنجەيى

بەرلین ۲۰۱۷/۳/۱۱

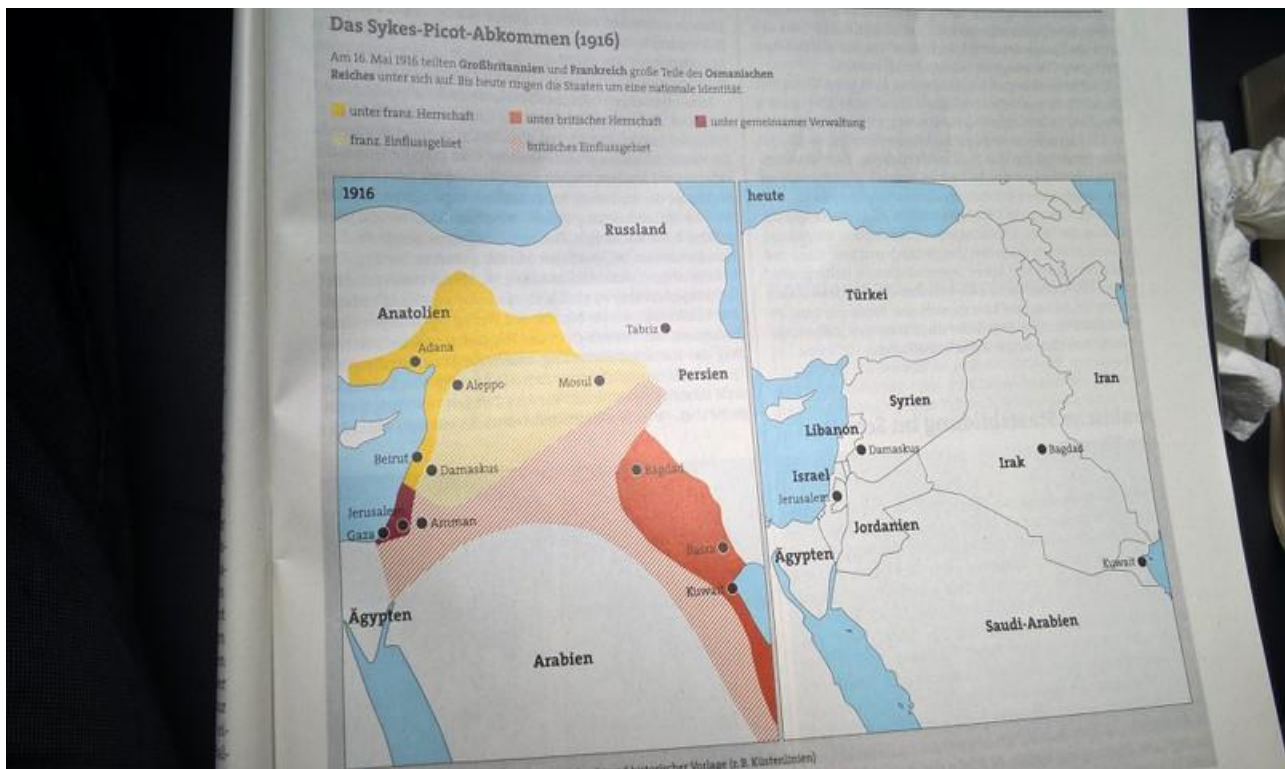
چاپى يەكەم ۲۰۱۶، ۲۹۲ لاپەرە

كاتى ھىزە ئىمپىريالىستەكانى ئىنگلىز و فەرەنسا، ھەست بە دارزانى دەولەتى عوسمانى دەكەن، بىر لە دابەشكردنى ميراثەكەى دەكەنەو، ھەر زوو پيش كۆتايى جەنگى يەكەمى جىھانى لەنيوان خوئاندا رىكەوتننامەيەك مۆر دەكەن لە ۱۹۱۶/۵/۱۶، كە بە سايكس پيکو ناسراوہ. ساتەوہختى سولتانى عوسمانى دەرک بە مەترسى ھاتنى ھىزى ئىنگلىزى و فەرەنسى دەكات، فەتوايەك جىھاد بو ھەللكردنى كوشتنى ئەم ھىزە بيگانەيە دەرەكات. ئىنگلىزەكانيش بو رووبەروبوونەى ئەم دۆخە بىر لەو دەكەنەوہ جولەيەك بخەنەوہ ناو عەرەب و ھەول دەدەن

جاریکی تریش ره‌وایه‌تی ده‌سه‌لاتی ئیسلامی بگه‌رینه‌وه بو لای عه‌ره‌ب ،وهک خاوه‌نی پاسته‌قینه‌ی ئیسلام. ئه‌وه بو له ریگای ناردنی تۆماس ئیدوارد لۆرانسه‌وه، که به " لۆرانسی عه‌ره‌ب" ناوبانگی ده‌رکردوه، هه‌ولێ دۆزینه‌وه‌ی که‌سایه‌تییه‌ک ده‌ده‌ن که ره‌وایه‌تی مه‌زه‌به‌ی هه‌بیّت. ئیسلام بگه‌رینه‌وه بو ده‌ستی خاوه‌نه‌که‌ی ئه‌وه بوو شه‌ریف حوسه‌ینی مه‌که‌که‌یان ده‌سنیشان کرد، وه‌ک نه‌وه‌یه‌کی پیروزی محه‌مه‌دی په‌یامبه‌ری ئیسلامی عه‌ره‌بی و بزواندیان بو بانگاشه‌کردن و رووبه‌روو بوونه‌وه‌ی خه‌لافه‌تی عوسمانی له‌ژێر ناوی راپه‌رپینی عه‌ره‌بی. ئینگلیز گه‌تی به‌م حوسه‌ینه‌ دا، که پاش کۆتایی شه‌ر یه‌که‌یتی عه‌ره‌ب مسوگه‌ر بکات و ئازادیان بکات. ئه‌وه بوو ئیمپراتۆریه‌تی عوسمانی له ۱۹۱۸/۱۰/۳۰ دا، دارما و چه‌ند ده‌وله‌تیک وه‌ک قارچک هه‌لنۆقین.

ده‌وله‌تی عه‌ره‌بی عیراقی، له‌ ریزی کۆمه‌لێ ده‌وله‌تی دیکه‌ی عه‌ره‌بی و ناعه‌ره‌بییدا، له‌ دوا‌ی دارمانی ئیمپراتۆری عوسمانیه‌وه، له‌سه‌ر ده‌ستی ئیمپریالیزمی جیهانخۆری ئینگلیزیدا قوتکرایه‌وه. ئه‌م ده‌وله‌ته به‌چه‌کی بیژوو ئینگلیزه و به‌ره‌می خه‌باتی نه‌ته‌وایه‌تی بزاقی رزگاربخواری عه‌ره‌ب نییه و هه‌ر له‌گه‌ل دروستکردنییدا، کۆمه‌لێ به‌نامه و پلانی دوور و نزیکه‌ی به‌رژه‌وه‌ندییه تاکتیکی و ستراتیژییه‌کانی ئینگلیزی تیوه ئالیندرا. زه‌قترین تاوان و هه‌له‌یه‌کی ئه‌م دروستکردنه، بریتی بوو له‌وه‌ی کوردستان، وه‌ک نیشتمانی کورد دابه‌شکراو و به‌شیکه‌ی به‌زۆر به‌م ده‌وله‌ته ناشه‌رعییه‌وه لکیندرا و میلیه‌تی کورد خرایه ژێر چه‌پۆکی عه‌ره‌بی سونه‌ی عیراقه‌وه.

نه‌خشه‌ی ریکه‌وتننامه‌ی سایکس پیکو ۱۹۱۶، وینه‌ی یه‌که‌م ۱۹۱۶، دووم ئیستا.

- پهنگی زهردی توخ دهسه لاتاریتی فهره نسییه کان. - زهردی خه تخهت کاریگه ریتی فهره نسییه کان. - پرته قالی دهسه لاتاریتی ئینگلیز. - سووری خه تخهت له ژیر کارگه ریتی ئینلیزدا. - سوور له ژیر دهسه لاتاریتی هاوبه شدا.

ئهو پرسیاره یه خه میژووی کورد ده گری و تا ئیستا وه لامیکی پیویستی نه دراوه ته وه، ئه وه یه: بو کورد له میراتی گورانکارییه کانی کوتایی جهنگی جیهانی یه کهم و هه لوه شان وهی ده ولته تی عوسمانی، بیبهش کرا و ئه و چاره نووسه پر له کویره وه رییه ی به سه ردا دابرا، که هه موو ده بیینین و ده یزانین؟ بو قه ده ری کورد وابوو، بکه ویتته به رده م پرۆسه ی داگیرکاری و دابه شکاری و بنده ستی، له کاتییدا له گه لی پرووی سیاسی و میژوویی و کولتوورییه وه بنه مای ئه وهی تییدا بوو بیته خاوه ن ده ولته ت؟.

ئهم به ره مه ی به رده ستمان، گهر ئه و سه رچاوه دروسته ش نه بیته، بو چنکه وتنی وه لامی پرسیاره که مان شیواو بیته، لی تیگه یشتنیکمان پی ده به خشی، تا له گوشه نیگایه کی تره وه له ره هه ندی ئه و باسه بگه یین.

ئهم کتیبه بریتیه له چه ند نامه یه کی تایبه تی، کاربه ده ستیکی بالا و خاون کاریگه ریتی و قسه رویشتووی ئینگلیز، له میانه ی پیوه ندیی و ئالوگوری هه والدا له ته ک باوک و دایکیدا کردوویه تی. به لام پرسی کورد ئه گهر ناوه روکی زوری نامه کان نه بیته، وا به شیکی سه ره کی باسی نامه کان پیکدینئ. هه لبه ت بایه خه که ش له وه دا نییه، دۆزی کورد له په راویزی بی ره وه ری و حیکایه تییدا، یاخود به سه ره اتیکی میژووییدا هاتبیته، به لکو له وه دایه، ئه و نامانه له لایه ن که سیکه وه نوسراوه، رۆلیکی زور هه ستیار و سه ره کی هه بوو، له دروستکردنی ئه و ده ولته ته زۆله که ی ناوی نرا عیراق.

به واتایه کی دیکه مس بیله، ده کری به مامان و ئه ندازیاری سه ره کی دامه زراندنی عیراق، دابنریته. ئاخه ئه و نه خشی دامه زراندنه که و پرپاری جیه جیکردن و به ریوه بهر و سه ره رشتیار و راویژکار و داکوکیکاری سه ره سخته ی ده ولته تی عیراق بووه. ئه و تا خو ی له م رووه وه ده نووسی: "ئه وه هه مووی راست نییه که من برپار له سه ر ته واوی چاره نووسی عیراق ده ده م، به لام ئه وه یان راسته که من تا سه ر ئیسقان له گه ل دروستکردنی حکومه تیکی عه ره بیدام و مه سه له یه کی زور ناسک و هه ستیاره هینده جی متمانه یان بم" ۸۷.

هه ر ئه م لایه نه یه، وای کردووه سه نگی تایبه تی بدات به و نامانه. جا با بزانی چ په ند و وانه یه کی بو کورد تییدا یه و بو ئاینده چی لیوه فیرده بین؟.

مس بیله شاره زایی باشی له باری سیاسی و جوگرافی و میژوو و زمانی ناوچه که دا هه بووه. بو خو ی وه ک گه ریده یه ک سه ردانی ناوچه که ی - ئیران، سوریا، فه له ستین، ده ولته تی عوسمانی سالی ۱۹۰۷ و میسوپوتامیای سالی ۱۹۰۹ - کردووه و له ماوه ی ۱۲ سالدا ۶ جار سه ردانی سعودییه ی کردووه.

کاتی ئینگلیز دهگاته روژهلاتی ناوهپراست، به شوق و خوشییهوه وهک کهسیکی ئاسایی به
فهرمی داوا له دهسهلاتی ئینگلیزی دهکات، کاریکی له دهستگاکانیدا له روژهلات بداتی. سهرهتا
داواکهی رته دهکهنهوه و پاشان دایدهمهزینن و دهیکهنه "سکرتری روژهلات". وهک ئەندامییکی
چالاکیی دهزگای ههوالگری بهریتانی دهکهوئته کارکردن. له ماوهیهکی کورتدا توانا و لیها توویی
خوی دهسهلمینن و بیروپراکانی، له لایهن حکومهتی لهندهوه، به ههند وهردهگیری و له زور بووردا
قسه له قسهیدا ناکری و دوا بریار، لای ئەو دهبیته.

ههر بویه له لایهن چهرچلهوه لهتهک لورانس دا، بو بهشداری کوئگرهی قاهیره، بانگهپشت دهکری
و بیروپراکانی به گرنگییهوه وهردهگیریته.

بیله، به توانای خوی توپریکی بهرفراوان له پهیوهندی لهگهله کهسایهتی و هوژ و عهشیرهت و
سیاسییهکانی عهرهبا دادهمهزینن. کاتی دهزانی له عیراقی عهرهبیدا پیاویک نییه، کهلکی
پادشایی بو عیراق تییدا بیته، - دوا ۴ سال، له دامهزراندنی عیراق، له نامهیهکدا دهنووسی " **بهلام من تا رادهیهک دلنیام لهوهی که وهختیکی زوری دهوئ پیاوی تهواو لهم ولاتهدا پهیدا
بکریته بو دهستهبهکردنی یاسا و نیزام**". ل ۵۰. لهگهله لورانسدا پیاداگری زور لهسهردانانی
مهلیک فهیسهل، به مهلیکی عیراق دهکات و دواچار، بیروپراکانی سهردهگری و فهیسهله دهبیته
مهلیک له بهغدا. دواتریش ئەلقهی سهرهکی گریدانی بهغدا و لهندهن دهبیته و به پهروشهوه،
ههولیی چهسپاندنی کوئهگه لهق و چروکهکانی دهولتهتی عیراقی دهوات و له زور بووردا له
عهرهبیکی ناسیونالیست، زیترا داکوکی له عروبه دهکات. نموونهیهکی دیکهی خه مخوری ئەم
خانمه بو عیراق، ئەوهیه گهله جارن مهلیک فهیسهله، بیزار دهبیته و دهیهوئ واز له ههموو شت
بهینن، بیله دلنهوایی دهکات و هانی دهوات، بهردهوام بیته لهسهردانهکانی و گفتی هاوکاری
خویی و لهندهنی دهواتی.

لهسهردهستی میس بیله دا، ناسنامهی نوئی، بو عیراق و عیراقییهکان دروست دهکری و هی
عوسمانلی لایریت، موزهخانه دادهمهزینن و کتیبخانه دهکریتهوه و بهشیکی زوری سنوری عیراق
لهگهله دهوروبهرهکهیدا نهخشه دهکیشری. مهلیک دروست دهکات و ههلبزاردن دینیتته پییشهوه و
وهزیر دیاری دهکات و له پرسه سهرهکییهکاندا راویژکاری مهلیکیش دهکات. کهواته دهولتهتی
عیراق بووکه شووشه دهستی خوی بووه، یاخود کوپهیی خوی بووه، ههروهک خوی له یهکی له
نامهکانیدا " بو دنیایی پییان بلین که ئەوپهپی ئاواتی ئیمه دوو مندا لهکهمان بووه، عیراق و
کوردستان، که چون دهبی به ئاشتی و دوستانیهتی پیکهوه بزین" ل ۱۴۰ ئاماژهی پیداوه. له راستی
ئو له باورننیکیی دلرهق و له خوانهترس، بهرامبهه به مندالی دووهمی کوردستان نهگریستر بووه.

سنووری خوشهویستی، ئەم خانمه بو عروبه، ههر له چوارچیوهی عیراقدا نهبووه، بهلکو گهله
جارن فهرهنسیییهکانی بهر ریژنهیی رهخنه داوه و ههردهم به نهفرهتی کردوون، چونکه
سیاسهتیکی نهرومونیانان له سوریا، بهرامبهه به عهرهه پییره و نهکردووه. سهبارته به عهرهه
دهنووسی " ئەوان کهرامهتیا له ئیستای داگیرکاری جیهاندا سووکیهتی پیکراوه به مانا
سیاسییهکهی" ل ۱۵۶. بو ئەوهی له ماهیهتی راستهقینهی ئەم خانمه عهرهبدوسته بگهین، که

لهتهك لۆرانسدى عەرەبدا، گەرەتتین خزمەتتیاں بە عروبە کردوو. هەربۆیەشە لای عەرەب تا ئیستا گەرەتتری ریز و پیگەى خۆشەویستی هەیه. له شویینیکی دیکه ناخی خۆی له دەربرینی ئاواتیدا، وهك په یام راده گه یه نی و ده لی: "من به هیوام پیش ئه وهی بمرم فه یسه ل له سنووری ئیرانه وه تا ده ریای ناوه رست حوكم بکات" ل. ۸۳. په پره وو پرۆگرامی پارتی به عسی عیراقیش هەر هه مان خه ونی هه بوو.

ئیدی مه ته لیکی هه لنه هاتوو، لی رده دا ئه وه یه: ئایا هه روهك هه والگرای فه رمانی پیگراوه، هینده خه مخۆر و دل سوژی عەرەب و به رزه وه ندییه کانیان بی، یاخود هه ز و خۆشه ویستی و ئاره زووی خۆیشی له م خاله دا رۆلی بینیوه؟. یاخود عەرەب تونیویه تی کاریگه ری تی له سه ر ئه م خانمه به شیویهك له شیویه کان دروست بکات؟! ئیمه دواتر له سییه ری نامه کانی و دەربرینی بیروراکانیدا، نموونه گه لیک دینییه وه له سه ر سه لماندی ئه م راستیانه.

ئه م خانمه، شاره زا و ئاگاداری کیشه ی کورد بووه، گه لی له که سایه تییه کانی کورد، "مسته فا پاشای یامولکی، همدی پاشای بابان، عه ده له خانی جاف و نه قشبه ندییه کانی هه ورامان و ... هتد دیوه و ناوچه کانی کوردستان - شاربازیر و شاره زوور و هه ورامان و سلیمانی - گه راره و به گه رمی پیشوازییان لی کردوو و خزمه ت کراوه و ته واو هاوکاری بوون. له ل ۴۱ دا ده نووسی "من کوردستانم خۆویست به ولات و خه لکه که یه وه". له گه لی شویندا باس له جوانی دل فرینی دیمه نی سروشتی جوانی کوردستان ده کات. "گه شته که م هه وت کاتر مییری سواریی برد بو شیویه که ل که نیو سه عات له سنووری ئیرانه وه دوور بوو. من هه رگیز ولاتی وا جوان و دل فرینم به چاو نه دیوه" ل. ۱۲۰

له روویه یه کی دیکه شه وه باری کومه لایه تی پیگه ی ئافره تی له کومه لگای کوردیدا له نزیکه وه دیوه و پیی ئاشنا بووه. "ئافره تی کورد سه رپوشیان به سه ره وه نییه و تیکه لی پیاوان ده بن و خانمی گه وره ی ما ئن چه شنی ئه م خانمه و بو کو بیان ده وئ ده رۆن" ل. ۱۳۳.

ئا لی رده دا له وه ده گه یین که وا ئافره تی عەرەب، وهك کورد ئازاد و کراوه نه بوون و سه رپوش به سه ر بوو. بۆیه کا ئه م ستایشه ی ئافره تی کورد به م جوړه ده کات. که واته ئه مه ش خالیکی تری ئه ری نییه بو کورد، که وا خاوه نی کومه لگه یه کی شارستانیر و کراوه تر بووه، ئاماده بووه، له گه ل دنیای مؤدی رندا به ئاسانی بگونجی، که چی ئینگلیز به هانایه وه نه هاتوو و بوته دۆست و فریاد ره سی دواکه وتوو و جاهیله کان.

له مه ش زیاتر ئه م خانمه، زۆر باش ئاگاداری په رۆشی خه لکی کوردستان بووه، بو هاتنی ئینگلیز رزگار کردنیان له ژیر ده سه لاتی تورکی عوسمانلی و به ریوه بردنی کوردستان "له کوردستان هه ژار و ده وله مند هه موویان به په رۆشن بو ئیمه و ئاواته خوازن ولاته که یان به ریوه به یین" ل. ۴۳

که واته میس بیل و حاکمی ئینگلیز، له م هه ست و سوژه ی کورد ئاگاداریش بوون، ئینجا به جدی له خه می کیشه که یدا نه بوون و له رووی سیاسیه وه پشتیوانی دۆزه که یان نه کردوو و بیرورای خرابیان به ده سه لاتداری ئینگلیزی له هنستان و ئینگلستان گه یاندوو و کوردیان ناچار کردوو،

ملکهچی برپارهکانی دهولتهتی عه‌ره‌بی عیراقی بیټ. له هه‌موو سه‌یروسه‌مه‌ره‌تر ئه‌وه‌یه، ئه‌م خانمه هه‌رکه‌سه‌ی باسوخواستی داخواییه‌کانی گه‌لی کوردی له ده‌ولته‌تی تازه دروستکراوی عیراقدا له‌ته‌کدا کرد بیټ، ر‌ک و قینی لی‌ی هه‌لساوه و دژی وه‌ستاوه‌ته‌وه و بوغزاندوو‌یه‌تی و دیوزمانه باسیان ده‌کات.

ته‌نانه‌ت می‌جهر نوئیلی ناسراو به دوستی کوردیش، که خوی ئینگلیز بووه، به‌ر شال‌لوی ئه‌م توره‌یی و نه‌فره‌ته‌ی میس بی‌ل له‌سه‌ر دا‌کوکی له‌ کورد که‌وتوو. جا پرسیار ئه‌وه‌یه، سه‌رچاوه‌ی ئه‌م ر‌ک و قین لی‌ی‌وو‌نه چی‌یه؟

سه‌رده‌مانی ئینگلیز به هه‌موو توانایه‌وه، به‌ربه‌ره‌کانی داخواییه‌کانی کورد و بزوو‌تنه‌وه‌کانی شیخ مه‌حمود له‌وه سه‌رده‌مه‌دا ده‌کات، شیخ داد‌گایی ده‌که‌ن و ره‌وانه هیندستانی ده‌که‌ن. ئه‌م خانمه بیر له‌وه ده‌کاته‌وه، شیخ ته‌های شه‌مزی‌نی، کوردی با‌کوور، به‌ینی و حوکمداری سلیمانی و ره‌واندزی بداته ده‌ست. گوایه شیخ ته‌ها گوی له‌مستی ئه‌وان بووه. له‌ ل ۱۱۵ دا ده‌نوو‌سی "سلیمانی سه‌ربه‌خۆ - من ته‌نانه‌ت نالی‌م کوردستان -". واته به هوشیاریه‌وه جو‌لا‌وه‌ته‌وه زانیویه‌تی چی ده‌کات و چ ده‌لیت.

کاتی شه‌ریف پاشای بابان، سالی ۱۹۱۹ ده‌یه‌وی ده‌نگی کورد بگه‌یه‌نیته‌ کونگره‌ی ناشتی پاریس، میس بی‌ل ئه‌مه به‌ فیتی فه‌ره‌نسییه‌کان ده‌زانی و ناو‌زراوی ده‌کات.

له‌ زور له‌ نامه‌کانیدا زه‌می کورد ده‌کات و پی‌ی وایه یه‌گرتوو نین له‌ پراکتیدا. به‌س هیچ نموونه‌یه‌کی ناشیرینی عه‌ره‌بمان بو‌ ناهین‌یه‌ته‌وه. گه‌ر کورد که‌ریم به‌گی فه‌تاح به‌گی هه‌مه‌وه‌ندی جاریک، دوو ئه‌فسه‌ری ئینگلیزی کوشتوه، خو عه‌ره‌ب له‌ شو‌رشی بیستدا، له‌ بۆنه‌ی دیکه‌شدا به‌ ده‌یان ئه‌فسه‌ر و سه‌ربازی ئینگلیزیان کوشتوو. که‌چی چ ئاماژه‌یه‌ک به‌وه نادات و به‌ د‌رنده باسیان ناکات.

هاوکات هه‌رکاتی ناوی شیخ مه‌حمود دینی نازناویکی ناشیرینی، وه‌ک جه‌رده و یاخی لی‌ ده‌نی و هه‌مان نازناویش بو‌ سمکوی شو‌کاک، وه‌ک سه‌رکرده‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌خواز به‌کار دینی، له‌به‌ره‌وه‌ی ئه‌مانه‌ دا‌کوکیان له‌ ویست و داوای کورد کردوو، ملکه‌چی پلان و فه‌رمانه‌کانی ئه‌وان نه‌بوون. چونکه هه‌ر له‌ نیوه‌رۆکی په‌یمانی سایکس پیکۆدا ده‌رده‌که‌وی، هه‌گبه‌که‌یان بو‌ کورد هیچی تیدا نییه. جگه له‌ داگیرکاری و دابه‌شکاری و بنده‌ستی.

میس بی‌ل زمانی عه‌ره‌بی و فارسی و باش زانیوه و که‌مه که‌مه به‌ تورکیش فسه‌ی کردوو، دیاره فه‌ره‌نسی و ئه‌لمانیشی باش زانیوه و له‌ ئیتالی‌ش وه‌ک تورکی حالی بووه. که‌چی ئه‌وه‌ی جیی سه‌رنجه چ بایه‌خیکی بو‌ زمانی کوردی و پرسی کوردی نه‌بوو! ته‌نانه‌ت وه‌ک لایه‌نی فه‌ره‌نگیش.

ئه‌م کتیبه بریتیه‌یه له‌ ۲۹۲ لاپه‌ره و به‌ کورته پی‌شه‌کیه‌کی ستران عه‌بدو‌لاو پی‌شه‌کیه‌کی چ‌ر و پ‌ری وه‌رگیره‌وه، که‌ تزیه له‌ زانیاری ورد له‌سه‌ر میس بی‌ل، که‌ نامه و تو‌ماری چالاکیه

سیاسییه‌کانی له ۱۴ به‌رگدا، له‌ته‌ک ۷ هه‌زار وینهدا کۆکراوه‌ته‌وه و ب‌لاوکراوه‌ته‌وه. ۱۶۰۰ نامهی بۆ باوکی و دایکی نووسیوه. رهنگه به هه‌زاران راپۆرتیشی بۆ ده‌زگای هه‌والگیریی و کۆمیسییۆنی ب‌لاو حکومه‌تی به‌ریتانی نویسییت. له‌وانه ۶۳۳، نامه‌یان له عیراقه‌وه نووسیویه‌تی و ناردوویه‌تی، له نیوان سالانی ۱۹۱۶-۱۹۲۶، که سالی مردنیی و هه‌ر له به‌غدا نیژاوه له‌سه‌ر وه‌سیی خۆی.

به‌رامبه‌ر به رۆلی گرنگ و هه‌ستیاری خه‌لاتی ئیمپراتۆریه‌تی به‌ریتانیای وه‌رگرتووه. ئهم خانمه جار هه‌بوو، له‌ماوه‌ی هه‌فته‌یه‌دا نامهی بۆ دایک و باوکی ناردووه. نامه هه‌یه ۱۰ لاپه‌ره درێژه. کاتی نامه‌کان ده‌خوینیته‌وه، هه‌رگیز باوه‌ر ناکه‌یت، ئهم خانمه بۆ وا به وردی و به دیقه‌ته‌وه ئهم هه‌موو باب‌ه‌ته‌ی بۆ که‌سوکاری باس کردووه.

ئهو‌هی ماوه‌ته‌وه بیلین، مامۆستا محهمه‌دی وه‌رگیریش پسیۆری و ده‌ستره‌نگین و لی‌هاتوویی خۆی، جاریکی تریش له‌م به‌ره‌مه‌دا نیسان داوه و هۆشیاری خۆی، له ئاماده‌کردن و وه‌رگیران و نووسینی په‌راویژه‌کاندا نه‌خشاندووه. کاتی ئهم کتیبه ده‌خوینیته‌وه، وا هه‌ست ده‌که‌یت چیرۆک و باب‌ه‌تیکی میژوویی ده‌خوینیته‌وه. وه‌رگیر سه‌لیقه‌یه‌کی باشی تیدا خه‌رج کردووه.

جیی ئاماره پیدانه، له ئیستادا نیژیکی ۱۰۰ سالی ره‌به‌ق به‌سه‌ر ئهم نامانه و قوتکردنه‌وه‌ی ده‌وله‌تی زۆله‌کی ئیراقدا تیده‌په‌رئ. هه‌لب‌ئاردا و خۆماندووکردنی وه‌رگیر به‌م باب‌ه‌ته‌وه، نیشانه‌ی په‌رۆشیکی گه‌وره‌یه، بۆ رۆشنکردنه‌وه‌ی پاشخانی و میژووی رابووردوومان. دیاره پیویسته کورد له هه‌موو په‌هه‌نده‌کانی کار له‌سه‌ر گرنگی ئهو چاره‌نووسه دلته‌زینه بکات، که پرووبه‌رووی بۆته‌وه.

شایانی ئاماره پیدانه، له هه‌نووکه‌دا بارودۆخیکی هاوشیوه، له پرووبه‌ری ئهو ده‌وله‌ته‌دا ده‌گۆزه‌رئ، که ئینگلیز وه‌ک کولانه‌ی ده‌ستکردی خۆی به‌رده‌وام داکۆکی لی کردووه. زنجیره شه‌ره‌کانی که‌نداو و سه‌ره‌له‌دانی داعش و شه‌ری دژ به‌م هیژ و ده‌وله‌ته تیرۆریسته، به ئاکامیکی وا گه‌یشتووه، سنوره‌کانی عیراق بایه‌خیان نه‌ماوه و ناوه‌ندی به‌هیزی سوننه‌گه‌را، پووکاوه‌ته‌وه و کورد پیگه و سه‌نگیکی دیکه‌ی هه‌ریمی و نیوده‌وله‌تی هه‌یه. به‌واتایه‌کی دیکه، گه‌ر سنوره ده‌ستکرده‌کانی ده‌وله‌تانی عیراق و سوریا و تورکیا و ئیران، به‌ره‌می راسته‌وخۆی دوا‌ی جه‌نگی جیهانی یه‌که‌م بن - که هه‌ر واشه‌، وا ئیمرو شه‌ریکی دیکه هه‌ره‌شه له‌و سنورانه ده‌کات، و ئه‌گه‌ری هه‌لوه‌شانه‌وه‌یان و گۆرانکاری گه‌وره‌ی نوئ له‌به‌رده‌مدایه.

ئهو‌هی جیی بایه‌خ و گرنگی بی‌ت، به‌شداری و ئاماده‌یی کورد خۆیه‌تی، به ساریژکردنه‌وه‌ی برینه قوله‌کانی جه‌سته‌یی و بۆ مسۆگه‌رکردنی ئاینده‌یه‌کی باشتر، له دوینی بۆ نه‌وه‌کانی ئاینده. هه‌لب‌ه‌ت ئه‌مه‌ش بارمه‌تی چه‌ند فاکت و راستییه‌که، له چوارچیوه‌ی یه‌کی‌تییه‌کی نه‌ته‌وه‌یی و هه‌بوونی به‌رنامه‌یه‌کی تۆکمه‌ی به‌رژه‌وه‌ندییه‌ ب‌لاکانی کورد و چالاککردنی بواری دبلۆماسی و به‌گه‌رخستنی لۆبییه‌کی کارا، بۆ به‌ده‌سته‌پینانی دۆستی زیاتر و که‌مکردنه‌وه‌ی ناحه‌زی وه‌ک میس بیل و نیشاندانی روخساریکی ئه‌رینی له ده‌سه‌لاتداریتی، راسته‌و‌راست که ده‌کاته ده‌ستبه‌رداربوونی به‌رژه‌وه‌ندی که‌سی حیزی و ناوچه‌یی.

وێرای دەستی له برا و هاوڕێی زێده ئازیزم ، مامۆستا محهمەد، هیوادارم قەڵەمه به برشتهکەى
هەردەم نووک تیز و لەکار دا بێت، بۆ خزمەتى کتیبخانهى کوردی.